

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

реалізації інноваційного потенціалу виступає як механізм приватно-державного партнерства, який дозволяє концентрувати обмежені ресурси на пріоритетних для регіону напрямках діяльності, підтримуючи при цьому весь ланцюжок створення вартості. За допомогою підвищення конкурентоспроможності учасників кластера регіон може досягати реалізації соціально-економічних цілей розвитку.

Комплексний механізм реалізації інноваційного потенціалу, заснований на поєднанні кластерного та галузевого підходу, вимагає розробки кластерної політики регіону і реалізується через базові управлінські функції на рівні економічного кластера і господарського комплексу регіону в цілому.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Портер М. Конкуренція [переклад з англ.] / Michael E. Porter. – М.: Видавничий будинок „Вільямс”, 2005. – 608 с.
2. Дубніцький В.І. Шляхи розвитку регіональної економіки: аспекти ефективності кластеризації [Текст] / Дубніцький В.І., Маковецький С.О., Бокій В.А // Прометей: регіональний збірник наукових праць з економіки / - Вип. 2 (26). - Донецьк. - 2008. -С.48 - 60.
3. Гуменюк О.І. Кластери Як організаційна структура інноваційно-інвестиційної Моделі розвитку промисловості [Текст] / Гуменюк О.І. // Актуальні проблеми економіки. - 2007. - № 2. - С. 9-19.
4. Carlsson, B. and R. Stankiewicz. 1991. On the Nature, Function and Composition of Technological Systems // Journal of Evolutionary Economics 1, p. 93-118.
5. Jan Fagerberg, David C. Mowery, Richard R. Nelson The Oxford handbook of innovation. Oxford university press, 2005. – P. 200.
6. Мальберг А. Територіальний кластеринг, місцева концентрація знань та конкурентоздатності фірми [посібник з кластерного розвитку]. / Мальберг А., Зан- дер І. – К., 2006. – С. 15.
7. Длугопольський О. Кластерна модель розвитку промислового виробництва як фактор ефективних структурних реформ / О. Длугопольський // Часопис-XXI. — 2003. — № 2. — С. 10–18.
8. Королюк Ю. Г. Кластерний підхід як складова регіонального управління / Королюк Ю. Г./ Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=110>.

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ

Побережна І.В., здобувач кафедри менеджменту Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Побережна І.В. Шляхи модернізації системи регіонального управління.

В даній статті для вирішення проблем функціонування і розвитку регіональних господарських систем при збереженні спрямованості на зазначені пріоритети пропонується використовувати метод індикативного планування, який заснований на розробці економічних пріоритетів та індикаторів зростання. Сформоване комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій: загальна оцінка потенціалу (природного, загального, господарського) регіональної господарської системи як об'єкта, здатного позитивно сприйняти ту чи іншу економічну стратегію та способи визначення, вибору найбільш раціональних методів реалізації стратегії. Обґрунтовані методологічні та технологічні підходи до побудови моделей розвитку регіону, базуються на реалізації процедури прийняття рішень та включає такі етапи як: визначення структури регіональних показників, виявлених в ході моніторингу статистичних даних; вироблення інструментарію побудови моделі регіональної господарської системи; аналіз регіонального потенціалу як взаємозв'язків та взаємозумовленості сукупності (системи) соціально-економічних структур, інститутів та явищ, що виступають як потенційні учасники стратегічного регіонального розвитку.

Ключові слова: стратегія, цілі, принципи, пріоритети, «регіональні господарські системи», регіональна економіка, програма, державне регулювання.

Побережная И.В. Пути модернизации системы регионального управления.

В данной статье для решения проблем функционирования и развития региональных хозяйственных систем при сохранении направленности на указанные приоритеты предлагается использовать метод индикативного планирования, который основан на разработке экономических приоритетов и индикаторов роста. Сформировано комплексное представление о принципах создания региональных стратегий: общая оценка потенциала (природного, общего, хозяйственного) региональной хозяйственной системы как объекта, способного позитивно воспринять ту или иную экономическую стратегию и способы определения, выбора наиболее рациональных методов реализации стратегии. Обоснованы методологические и технологические подходы к построению моделей развития региона, основанных на реализации процедуры принятия решений и включает такие этапы как: определение структуры региональных показателей, выявленных в ходе мониторинга статистических данных; выработка инструментария построения модели региональной хозяйственной системы; анализ регионального потенциала как взаимосвязей и взаимообусловленности совокупности (системы) социально-экономических структур, институтов и явлений, выступают как потенциальные участники стратегического регионального развития.

Ключевые слова: стратегия, цели, принципы, приоритеты, «региональные хозяйственные системы», региональная экономика, программа, государственное регулирование.

Poberezhna I. Modernization of the system of regional management.

In this article to solve the problems of functioning and development of regional economic systems, while maintaining focus on these priorities, it is proposed to use the method of indicative planning, which is based on the development of economic priorities and indicators of growth. An integrated understanding of the principles of creation of regional strategies: overall assessment of potential (natural, General, commercial) regional economic system as an object, is capable of positively perceive a particular economic strategy and methods for identifying, selecting the most rational methods of implementation of the strategy. Justified methodological and technological approaches to building models of the development of the region, based on the implementation of the decision procedure and includes the following stages: determining the structure of regional indicators identified in the monitoring of statistical data; development of tools for constructing the model of the regional economic system; analysis of regional potential as interconnections and interdependence of the aggregate (system) socio-economic structures, institutions and phenomena that act as potential participants of the strategic regional development.

Keywords: strategy, objectives, principles, priorities, "regional economic system," regional economy, program, and regulation.

Постановка проблеми. Сьогодні в Україні існує цілий ряд проблем, які заважають перейти на інноваційну модель розвитку. До таких проблем можна віднести наступні: немає чітко окресленої стратегії розвитку інноваційної інфраструктури, її якісного менеджменту та поетапного державного управління; перерозподіл власності сьогодні є домінуючим в Україні, що перешкоджає інноваційним процесам; міжнародний тип розподілу праці, товарів та послуг погіршує вітчизняне становище; не дивлячись на те, що сьогодні спостерігається гостра необхідність застосування функціональних принципів, все ж таки залишається орієнтація на галузеві засади управління економікою органів державного управління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем управління регіональним розвитком останнім часом приділяється значна увага, що підтверджує актуальність досліджень. Окремі аспекти регіональної політики України, визначення проблем та

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

стратегічних пріоритетів розвитку регіонів розглядаються в працях Варналія З. С., Данилишина М. І., Долішнього М. І., Керецмана В. Ю., Пили В. І., Романюка С. А., Симоненка В. К., Стеценка Д. М., Чумаченка М. Г. та інших.

Мета статті. В контексті дослідження сформувані комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій.

Визначення проблеми. Вибір механізмів досягнення цілей стратегічних напрямів ринкової трансформації та розвитку регіональних господарських систем залежить від характеру регіональних проблем, що породжує специфіку регіональних економічних інтересів. Постає потреба в нових підходах до управління регіональними процесами нашоухується на відсутність універсальної методики розробки стратегії ринкової трансформації та розвитку регіональних господарських систем.

Виділення невирішеної проблеми. В останні роки все більш важливим чинником у розвитку регіональних господарських систем стає їх участь у територіальному поділі праці за рахунок реалізації прямих і непрямих зв'язків з іншими регіонами та зовнішніми ринками. Посилення інтеграційних процесів в міжрегіональному просторі багато в чому збільшує роль інноваційної складової в економічному розвитку регіональних господарських систем.

Результати дослідження. Реалії розвитку регіональної економіки без істотної модернізації системи регіонального менеджменту не дозволяють досягти гармонізованого зростання єдиного економічного простору країни. При цьому в якості найбільш негативних явищ і процесів, що проявляються як в окремих галузях, так і на рівні цілих регіонів, слід зазначити:

– в регіональній економіці простежуються тенденції істотної диференціації в соціально-економічному розвитку окремих територій, які підлягають вирівнюванню за допомогою адаптивно-селективного підходу;

– в окремих регіонах спостерігається тенденція економічної диференціації, при якій продуктивні сили всередині регіону в достатній мірі розосереджені, що в кінцевому підсумку призводить до низької ефективності територіальної організації.

В існуючих програмних документах недостатньо системно визначаються цільові напрями розвитку регіонів, незалежно від їхньої специфіки, нечітко визначено зміст стратегії в розрізі функціонально-цільових напрямків розвитку, недостатньо строго регламентована етапність розробки стратегії, в досить загальному вигляді представлені механізми реалізації стратегії.

Для вирішення проблем функціонування і розвитку регіональних господарських систем при збереженні спрямованості на зазначені пріоритети пропонується використовувати метод індикативного планування, який заснований на розробці економічних пріоритетів та індикаторів зростання. Для вибору пріоритетних стратегічних напрямків розвитку регіональних господарських систем автором було розроблено і запропоновано наступний алгоритм дій.

На першому етапі на основі комплексного аналізу соціально-економічних показників розвитку визначаються основні проблеми ринкової трансформації регіональної господарської системи.

На другому етапі, виходячи з пріоритетності вирішення виявлених проблем, будується дерево цілей, на основі якого можна визначити завдання стратегічного індикативного планування регіональних господарських систем, яке полягатиме у створенні економіко-правового механізму територіального розвитку та регулювання, що забезпечує, з урахуванням взаємодії із зовнішнім середовищем, максимальне використання внутрішніх можливостей і ресурсів для соціально-економічного розвитку.

На третьому етапі з урахуванням перспективності і здатності до вирішення виявлених проблем визначається пріоритетний стратегічний напрям і обґрунтовується його вибір. На четвертому етапі визначаємо основну ідею обраного стратегічного напрямку. На п'ятому етапі визначаються заходи щодо реалізації обраного стратегічного напрямку.

Стратегічними цілями регіональної економічної політики в довгостроковій перспективі є створення засад соціально-ринкової економіки, формування перспективних напрямків господарської спеціалізації області та забезпечення її конкурентоспроможності у міжрегіональній та міжнародній системі ринків товарів, послуг, технологій, капіталів та інвестицій і на цій основі – досягнення стійкого зростання рівня життя населення.

Соціальними цілями, які орієнтуються на довгострокову перспективу, у межах економічної політики регіону є:

- розширення джерел фінансування соціальної сфери;
- досягнення високого рівня оплати праці та доходів та їх позитивної динаміки;
- досягнення стандартів рівня і якості споживання населення, забезпечують його соціально-розширене відтворення;
- підвищення рівня економічної активності та зайнятості населення;
- вдосконалення механізмів соціального захисту населення.

У рамках середньострокової перспективи (3-5 років) основними цілями економічної політики є:

- реалізація комплексних заходів з інституційних перетворень, які орієнтовані на кінцевий етап формування ринкового середовища та запровадження використання ряду методів державного регулювання ринкової економіки;
- поетапний перехід до стабілізації і стійкого економічного зростання;
- реструктуризація стагнующих галузей виробництва, реалізація механізмів стимулювання активної науково-технічної та інноваційно-інвестиційної політики;
- пріоритетна підтримка конкурентоспроможних виробництв реального сектора економіки і соціально орієнтованих галузей виробництва;
- пріоритетний розвиток галузей, що випускають кінцеву продукцію для споживчого сектора економіки, галузей;
- забезпечення економічно обґрунтованого розвитку системи розселення, територіального розвитку і розміщення продуктивних сил, еколого-охоронних заходів.

Соціальні цілі економічної політики в середньостроковій перспективі полягають у:

- стабілізації та поетапному підвищенні зайнятості і доходів населення;
- забезпеченні розширеного відтворення трудового потенціалу підприємств і організацій;
- поліпшення житлових умов;
- вдосконаленні механізмів соціального захисту населення.

Загальноекономічними пріоритетами розвитку господарських систем є:

- досягнення стабілізації та вихід на траєкторію стійкого зростання ВРП;
- активізація виробничого зростання у певних секторах економіки і платоспроможного попиту;
- підтримка виробництв, що здійснюють забезпечення імпортозамінного виробництва, з метою стійкого розвитку, активізації інвестиційної підтримки та стимулювання попиту на вітчизняну продукцію;

– відновлення на принципах ринкової економіки основних відтворювальних пропорцій в регіональній господарській системі, перш за все тих з них, які визначають відновлення процесів накопичення у всіх секторах економіки, забезпеченість підприємств обіговими коштами та інвестиціями, зростання фондів споживання;

– забезпечення прогресивних структурних зрушень в регіональній структурі експорту-імпорту.

З урахуванням зазначеного алгоритму виявлено, що серед виділених основними цільовими установками розвитку регіональних господарських систем повинні бути такі основні загальні пріоритети:

- інноваційний;
- інвестиційний;
- структурний.

Конкретними пріоритетами є:

- вирівнювання соціально-економічних параметрів розвитку міських і сільських територій;

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

- більш ефективно використання природно-ресурсного потенціалу територій;
- стимулювання приватно-державного партнерства у реалізації соціально значущих проєктів;
- орієнтація на симетричний соціальний і економічний розвиток у вузькоспеціалізованих регіонах;
- ідентифікація і стимулювання розвитку кластерних утворень, перерозподіл всіх видів ресурсів в зоні підприємницької активності, з метою рекомбінації факторів виробництва з метою подолання їх роз'єднаності;
- підвищення економічної, соціо-, етно-, та геополітичної безпеки регіонів;
- досягнення випереджаючого зростання якості регіональної бізнес-середовища для формування „точок зростання” з метою утворення концентрованого економічного простору, з достатнім насиченням факторів виробництва і елементів виробничої та соціальної інфраструктури;
- підвищення ефективності організаційно-економічних регуляторів управління регіональними господарськими системами;
- посилення взаємодії бізнесу і влади за рахунок дифузії нововведень в управлінні.

Запропонована організаційно-методична схема довгострокової концепції реалізації стратегічних пріоритетів ринкової трансформації та розвитку регіональних господарських систем (рис. 1).

В якості основного прогнозно-аналітичного документа рекомендується довгострокова концепція стратегічного комплексного соціально-економічного розвитку регіональних господарських систем, так як вона є документом стратегічного характеру і покликана виражати загальний задум, що включає визначення стратегічних цілей розвитку регіону і засобів їх досягнення. У відповідності з призначенням, довгострокова концепція комплексного розвитку РГС містить три блоки.

Блоки мають різне функціональне призначення: аналітичний блок – визначаються з урахуванням зовнішніх і внутрішніх факторів роль і функції регіону в нових умовах господарювання; ресурсний блок – визначає ресурсні та фінансові механізми реалізації концепції, джерела ресурсів та дає кількісну й якісну їх оцінку; організаційної блок – визначає і обґрунтовує організаційний механізм управління реалізацією концепції, критерії та методи її оцінки, методичну та організаційну схему моніторингу. Сприйнятливість інновацій та можливість впровадження інноваційної стратегії регіонального розвитку є головним фактором досягнення та забезпечення конкурентоспроможності економіки регіону та як наслідок ринкових трансформацій.

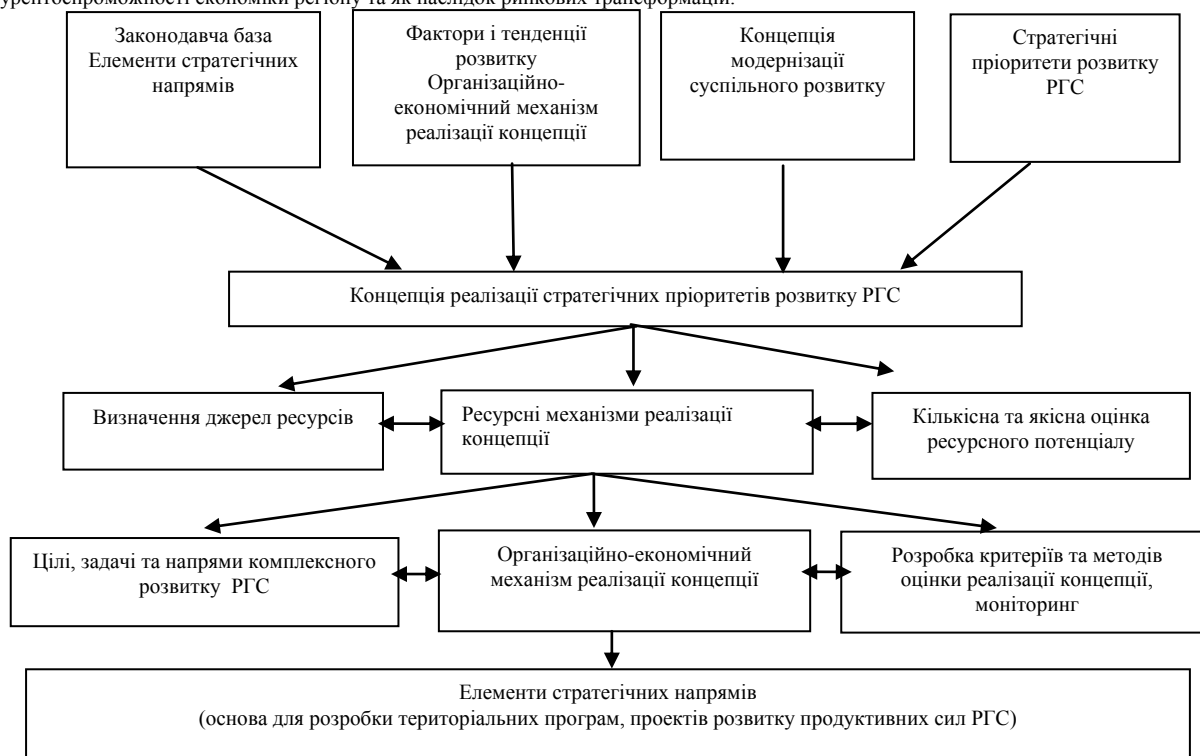

Рис. 1. Структурна схема концепції реалізації стратегічних пріоритетів розвитку РГС

В контексті дослідження необхідно сформулювати комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій. Мова йде про загальну оцінку потенціалу (природного, загального, господарського) регіональної господарської системи як об'єкта, здатного позитивно сприйняти ту чи іншу економічну стратегію; про способи визначення, вибору найбільш раціональних методів реалізації стратегії.

Трансформації господарських систем в регіоні за рахунок зростання ефективності управління, сприяє підвищенню вимог, які використовуються для оцінки інноваційної політики у регіоні і формуванні регіонального інноваційного мікроклімату. Організація інноваційної інфраструктури до розвинутого рівня, інноваційних систему за сільовим принципом та використання кластерного підходу в процесі реалізації інноваційної політики є при цьому необхідними умовами.

Хід пізнання проблеми теоретичного обґрунтування та вибору стратегічних пріоритетів породжує доцільність аналізу ідей і уявлень про необхідність та цілі „позитивних” трансформацій регіональної господарської системи, про оптимальне визначення напрямів та методів стратегічного впливу на регіон. В контексті дослідження необхідно сформулювати комплексне уявлення про принципи створення регіональних стратегій. Мова йде про загальну оцінку потенціалу (природного, загального, господарського) регіональної господарської системи як об'єкта, здатного позитивно сприйняти ту чи іншу економічну стратегію; про способи визначення, вибору найбільш раціональних методів реалізації стратегії.

Вибір видів стратегій, які можуть бути націлені на пріоритетний розвиток людських ресурсів, виробництва чи території, сприяє оптимізації регіонального розвитку. Вибір об'єкта впливу визначається специфікою регіональних задач.

Залежно від орієнтації на домінуючий тип виробництва можлива диференціація стратегій, націлених на: а) укріплення та розширення внутрішньорегіональних зв'язків і формування регіонального ринку (регіони із збалансованими господарськими структурами); б) зовнішньоекономічну експансію (з акцентом на експортний потенціал); в) залучення інвестицій (з врахуванням регіональної специфіки).

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Незважаючи на відмінності в методичних підходах до реалізації стратегій, загальнотеоретичні та методологічні підходи до їх створення можуть претендувати на деяку універсальність.

Створення стратегій розвитку регіональних господарських систем передбачає наявність державного впливу на соціально-економічні процеси, в тому числі, у вигляді планування і регулювання. Для процесу організації і самоорганізації будь-яких систем характерна спільність і розгалуженість їх структур з наявністю вертикальних і горизонтальних гнучких зв'язків. Це говорить про об'єктивну необхідність, більш того неминучість певного зовнішнього впливу на будь-які системи.

До конкретних форм цілеспрямованого впливу на регіон в рамках регіональної політики, слід віднести такі форми регіональних стратегій як регіональне планування і регулювання, регіональні програми. В умовах економіки важливішим напрямом регіональної політики слід визнати регіональні програми, а також плани конкретних державних заходів, націлених на регіон.

Регіональна політика повинна охоплювати різноманітні сфери економічних відносин: надрокористування; відносини власності; фінансово-кредитну та податково-бюджетну системи; організаційно-управлінські, виробничо-економічні, аграрні відносини; соціальні та етичні процеси. В її межах слід визначати: характер зв'язків між вищезазначеними її напрямками по вертикалі і горизонталі, заходи та дії регіональної влади з регулювання економічних процесів на території регіону, в системі міжрегіональної взаємодії.

Ці відносини повинні здійснюватися в межах законодавства і будуватися на принципах, головними з яких слід вважати:

- реальна рівність усіх регіонів у відносинах з державою та між собою;
- однотипність умов (правових, податкових, майнових) і можливостей (організаційних, інфраструктурних) діяльності кожного регіонального суб'єкта;
- врахування особливостей територіальної спеціалізації кожного регіону в залежності від природних ресурсів, кліматичних, кадрових та інших умов.

Серед заходів, виконання яких в сукупності повинно забезпечувати досягнення цілей регіональної стратегії (політики), втіленої в регіональні програми, повинні виділятися ті, що здійснюються не тільки державою, але й підприємницькими структурами. Головне завдання перших – зробити регіон привабливим, в тому числі і перш за все для інвесторів. Для цього використовується широкий діапазон засобів: податкові пільги, субсидування капітальних вкладень, державні замовлення, пільгові державні кредити або державні гарантії при кредитуванні приватними банками і т. д. Особливе місце займає створення і розвитку за рахунок державних коштів виробничої інфраструктури (транспортної, енергетичної, водопостачання, зв'язку). У районах господарського освоєння держава повинна брати на себе значну частку витрат на створення соціально-побутової інфраструктури.

Можна говорити про те, що в умовах України процеси регіоналізації знаходяться на стику ряду внутрішніх і зовнішніх проблем, в основі яких покладено суперечливість економічних процесів. Нова якість регіонів, як повноправних учасників глобальних процесів і одночасно об'єктів стратегічних впливів повинна визначатися: а) вибором оптимального шляху інтеграції в глобальний економічний простір; б) комплексом його історико-етнографічних особливостей, які впливають на господарську спеціалізацію; в) властивостями регіонального інтелектуального потенціалу і ступенем його використання для потреб інноваційного розвитку; г) наявністю і специфікою регіональної самоідентифікації та регіонального патріотизму.

Грунтуючись на вченні про територіально-виробничі комплекси (ТПК) і кластери, розроблені принципи виявлення особливих інтегральних територіально-виробничих систем кластерного типу регіонального та міжрегіонального характеру, запропонована їх ієрархія. Вихідним елементом в цій ієрархії вважається регіональна господарська система. Рангом нижче знаходиться регіональний соціально-виробничий комплекс (РСВК) – економічне поєднання виробництв, підприємств і обслуговуючих їх структур, елементів інфраструктурного комплексу, а також систем розселення населення (трудова ресурсів), взаємообумовлене єдністю території і певною регіональною (територіальною) спеціалізацією господарства.

Замікають даний ієрархічно побудований ряд соціально-виробничі територіальні комплекси (СВТК) – регіональні системи, які пропонуються в якості основних об'єктів впливу в рамках створення і реалізації регіональних економічних стратегій.

Стратегія як план реалізації регіональної політики має корелюватися з певною моделлю регіонального розвитку, в якій відображені склад і зміст цілей різного рівня, їх взаємозв'язки та взаємозалежності. Передбачається, що модель повинна бути здатна реагувати на виклики держави. В основу процесу моделювання регіонального розвитку покладено осмислення необхідності (прагнення) внести корективи в сформований соціально-економічний стан регіону і процеси його розвитку.

Наступний етап – екстраполяція сучасного стану регіону в майбутнє, тобто прогноз. На третьому етапі виробляються і оцінюються принципові підходи до формування моделей розвитку регіону. Сутність четвертого етапу – розробка процедур використання моделей регіонального розвитку або загальної регіональної динаміки.

Методологічні та технологічні підходи до побудови моделей розвитку регіону на основі оптимізації структури та процесу функціонування соціально-виробничих територіальних систем базуються на реалізації процедури прийняття рішень. Ця процедура включає такі етапи як: а) визначення структури регіональних показників, виявлених в ході моніторингу статистичних даних; б) вироблення інструментарію побудови моделі регіональної господарської системи; в) аналіз регіонального потенціалу як взаємозв'язків та взаємозумовленості сукупності (системи) соціально-економічних структур, інститутів та явищ, що виступають як потенційні учасники стратегічного регіонального розвитку.

В даний час при реалізації стратегії розвитку різних галузей економіки та соціальної сфери не повною мірою використовуються принципи пропорційності і плановірності, таким чином, не забезпечується комплексний (системний) підхід, який набуває все більшої значимості при виході економіки регіонів на інноваційний шлях розвитку. Фактори, що забезпечують розвиток зовнішнього середовища регіональної господарської системи, формують ряд соціально-економічних індикаторів, на зміну яких може вплинути обґрунтовано обраний стратегічний пріоритет. Крім того, під впливом зовнішнього середовища формуються інструменти, які дозволять покращити показники діяльності обраного пріоритету. За умови, що даний пріоритет найчастіше має економічне призначення, виникає необхідність у балансі з метою поліпшення соціальних показників розвитку регіону.

Таким чином, в залежності від соціально-економічних умов, що сформувалися в регіоні, можуть бути обрані ті пріоритетні стратегічні напрямки, які дозволять вирішувати першочергові завдання в економічному і соціальному розвитку.

Примноження і збереження високого економічного потенціалу окремих регіональних господарських систем в єдиному економічному просторі країни, а також глибина кризових явищ в окремих галузях господарського комплексу, вимагають забезпечення стабільного підйому економіки і підвищення конкурентоспроможності регіонів, розробки та реалізації стратегічних програм соціально-економічного розвитку, спрямованих на модернізацію і створення нових галузей регіональної економіки. При цьому детального вивчення вимагають не тільки питання вироблення та узгодження стратегічних інтересів окремих регіонів, нівелювання їх суперечностей та неузгодженості, але і методичні аспекти оцінки, діагностики та вирівнювання соціально-економічних умов розвитку регіональних соціально-економічних систем.

Процес досягнення сталого функціонування регіональної господарської системи є комплексним, багатоаспектним і цілеспрямованим, що вимагає значних управлінських, ресурсних, фінансових і кадрових витрат. При цьому стратегія вирішення існуючих проблем повинна бути орієнтована на зусилля наступних напрямів регіонального менеджменту:

- ескаляція ефективності державного та регіонального управління з метою покращення рівня та якості життя населення;
- розвиток ефективних механізмів взаємодії владних інститутів, бізнес-спільноти, інвесторів та домогосподарств з метою реалізації наявного природно-ресурсного потенціалу та залучення до системи управління територіями населення;

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

– вдосконалення та реалізація кластерних ініціатив, за активної підтримки та ідентифікації „точок зростання” регіональної економіки та зон підприємницької активності, в тому числі і в рамках міжрегіональної взаємодії.

Висновок. У цілому необхідно відзначити, що на сучасному етапі розвитку просторової економіки найбільш пріоритетним завданням владних структур є забезпечення раціональної просторової організації економіки, що є неодмінною умовою відтворювальних процесів, які сприяють сталому розвитку регіональних соціально-економічних систем і в цілому держави. При цьому основною домінуючою системою регіонального менеджменту є комплексне використання природно-ресурсного потенціалу окремих територій відповідно до спеціалізації системоутворюючих галузей просторової економіки. Зазначене завдання на практиці реалізується при безпосередній участі всіх владних інститутів, оскільки їх діяльність, так чи інакше, входить в автономну компетенцію управління певними територіями.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Ярош О.М. Особливості сучасного розвитку інтегральних міжобласних економічних районів України / Ярош О. М., Швець П. А., Бабко О. Л.; за наук. ред. Б. М. Данилишина. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – С. 613–658.
2. Чиж В.І. Інвестиційна політика у глобальному вимірі: формування та реалізація: [монографія] / В. І. Чиж. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. Даля, 2011. – 192 с.
3. Чеканова Л.Г. Аналіз основних підходів до визначення проектних ризиків на підприємствах галузі / Л.Г. Чеканова, К.Д. Хрипливець // Научно-технический сборник. Коммунальное хозяйство городов. – 2010. – № 94. – С. 237-242.
4. Черник Н.Б. Еволюція системи регіонального планування /Н. Б. Черник// Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – Черкаси: ЧДТУ, 2013. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 87–92.
5. Шлемко Д.В. Модель регіонального соціально-економічного утворення – об’єкта стратегічного управління / Д.В. Шлемко, С.А. Ревтюк // Соціально-економічні дослідження в перехідний період: зб. наук. пр. / НАН України, Інститут регіонального дослідження – Л., 2006. – Вип. 5: Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону. – С. 23.
6. Щодо удосконалення державної Стратегії регіонального розвитку України до 2015 р.: аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/ConTenT/arTicles/files/sTraTegiya_2015_a0536.pdf
7. Якість життя населення регіону: аналіз, прогнозування, соціальна політика: [монографія] / МОНМС України ; Одеськ. нац. екон. ун-т. – Одеса, 2012. – 316 с.
8. Шлемко Д.В. Модель регіонального соціально-економічного утворення – об’єкта стратегічного управління / Д.В. Шлемко, С.А. Ревтюк // Соціально-економічні дослідження в перехідний період: зб. наук. пр. / НАН України, Інститут регіонального дослідження – Л., 2006. – Вип. 5: Інноваційно-інвестиційне забезпечення стратегії розвитку регіону. – С. 23.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ

Пригодюк О.М., асистент кафедри інформатики та інформаційної безпеки Черкаського державного технологічного університету (Україна)

Пригодюк О.М. Використання методичних підходів до стратегічного управління регіональним розвитком

У статті розглянуто різні методики щодо використання інтегральних індикаторів соціально-економічного розвитку. Зокрема проаналізовано методи стохастичної комплексної оцінки, які дозволяють більш глибоко оцінити вплив і внесок окремих параметрів в розмір інтегрального показника. Розглянуто методику багатовимірного ранжування, яка полягає в порівнянні обраного показника по кожному з досліджуваних регіонів. Такий підхід характеризується простотою та наочністю, оцінка виходить більш достовірною. Досліджено використання традиційних методик або методів детермінованої комплексної оцінки. Традиційні методики спрямовані на отримання інтегрального показника шляхом проведення різних арифметичних дій з частковими показниками. Розглянуто значення інтегральних індексів, які розглядаються як коефіцієнт регіональної диференціації. За допомогою декомпозиції методик зведено матрицю оцінки розвитку соціально-економічних процесів у регіоні. Продемонстровано перелік показників, рекомендований для використання при здійсненні комплексної оцінки ефективності та результативності процесу соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: показник, індикатор, кореляція, варіація, індекс, методика, показник, статистичні дані.

Пригодюк Е.Н. Использование методических подходов к стратегическому управлению региональным развитием

В статье рассмотрены различные методики по использованию интегральных индикаторов социально-экономического развития. В частности проанализированы методы стохастической комплексной оценки, которые позволяют более глубоко оценить влияние и вклад отдельных параметров в размер интегрального показателя. Рассмотрена методика многомерного ранжирования, которая заключается в сравнении выбранного показателя по каждому из исследуемых регионов. Такой подход характеризуется простотой и наглядностью, оценка получается более достоверной. Исследовано использование традиционных методик или методов детерминированной комплексной оценки. Традиционные методики направлены на получение интегрального показателя путем проведения различных арифметических действий с частичными показателями. Рассмотрены значение интегральных индексов, которые рассматриваются как коэффициент региональной дифференциации. С помощью декомпозиции методик сведено матрицу оценки развития социально-экономических процессов в регионе. Демонстрировано перечень показателей, рекомендован для использования при осуществлении комплексной оценки эффективности и результативности процесса социально-экономического развития.

Ключевые слова: интегральный показатель, индикатор, корреляция, вариация, индекс, методика, показатель, статистические данные.

Przyodiuk O. The use of methodological approaches to strategic management of regional development

The paper considers different methods for the use of integrated indicators of socio-economic development. In particular stochastic analyzes of a comprehensive assessment allowing more deeply assess the impact and contribution of individual parameters in the integral index size. The method of multidimensional ranking, which is to compare the selected index in each of the studied regions. This approach is characterized by simplicity and clarity, is a more accurate assessment. Investigated the use of traditional techniques or methods determined integrated assessment. Traditional methods are aimed at achieving an integrated parameter through various arithmetic operations with partial indicators. The role of integral indices, which are considered as factor of regional differentiation. Using a matrix decomposition techniques built assessment of socio-economic processes in the region. Demonstrated list of indicators recommended for use in carrying out a comprehensive assessment of the effectiveness and efficiency of the process of social and economic development.

Keywords: integral index, indicator, correlation, variation, index methodology, index statistics.

Постановка проблеми. Загострення соціально-економічних проблем сьогодення, зумовлене спадом виробництва, фінансовою нестабільністю, зниженням соціального добробуту населення та ін., це потребує розробки та реалізації інструменту стратегічного управління для забезпечення сталого розвитку регіону. Наявність великої кількості даних, що враховуються при оцінці рівня соціально-економічного розвитку, з одного боку, і обмежені можливості інструментального апарату, аналізу узагальнення, набору різномірної інформації – з іншого, диктують необхідність використання інтегральних індикаторів соціально-економічного розвитку [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням розробки теорії державного управління та регулювання складними соціально-